

STANDARD OPRACOWYWANIA MATERIAŁÓW MULTIMEDIALNYCH

Paweł Jedynak

16/11/2020. wersja 1

Spis treści

Spis treści	2
WSTĘP.....	3
OGÓLNE WYTYCZNE	4
TYLKO AUDIO:.....	4
TYLKO WIDEO:	4
AUDIO I WIDEO:	4
TRANSMISJE NA ŻYWO.....	4
ZASADY OPRACOWANIA NAPISÓW ROZSZERZONYCH:.....	4
PODZIAŁ TEKSTU.....	4
ROZMIESZCZENIE TEKSTU, KOLORY CZCIONKI, ZNAKI SPECJALNE	5
ZASADY DOKONYWANIA SKRÓTÓW W TEKSTACH	5
SYNCHRONIZACJA.....	6
ZASADY OPRACOWANIA AUDIODESKRYPCJI	6
Źródło:	7

WSTĘP

Wszystkie multimedia dostępne od 23-09-2020 powinny spełniać wymagania określone według WCAG 2.1 oraz Ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz.U. 2019 poz. 848).

Ustawa nie wymaga zapewniania dostępności:

1. multimediiów nadawanych na żywo;
2. archiwalnych, czyli opublikowanych przed 23 września 2018 dokumentów tekstowych i tekstowo-graficznych, prezentacji multimedialnych i arkuszy kalkulacyjnych jeśli ich zawartość nie jest niezbędna do realizacji bieżących zadań podmiotu publicznego;
3. niektórych map pod warunkiem zapewnienia do alternatywnego dostępu do danych;
4. niektórych dzieł sztuki i zabytków;
5. materiałów z intranetu i ekstranetu; opublikowanych przed 2019-09-23 i od tego czasu nie aktualizowanych;
6. multimediiów do 2020-09-23;
7. treści od innych podmiotów;
8. treści niewykorzystywanych do realizacji bieżących zadań.

OGÓLNE WYTYCZNE

TYLKO AUDIO:

Zapewniona i zamieszczona jest obok nagrania audio alternatywa tekstowa dla nagrań dźwiękowych przedstawiająca tę samą treść, co nagranie audio.

TYLKO WIDEO:

Alternatywa dla wideo: Zapewniona jest alternatywa tekstowa albo audiodeskrypcja dla nagrań zawierających tylko wideo, przedstawiające tę samą treść, co nagranie wideo.

AUDIO I WIDEO:

1. Napisy rozszerzone dołączone są do wszystkich nagrań audio w multimediami zsynchronizowanych (dźwięk i obraz), z wyjątkiem sytuacji, kiedy są one alternatywami dla tekstu i w taki sposób są oznaczone. Zwyczajowo przyjęto okres 2 tygodni na publikację napisów, po udostępnieniu wideo.
2. Audiodeskrypcja - audiodeskrypcja dla wszystkich nagrań wideo w multimediami zsynchronizowanych (dźwięk i obraz).

TRANSMISJE NA ŻYWO

Zgodnie z przepisami art. 3 ust. 2 pkt 1 nie ma obowiązku dodawania napisów ani audiodeskrypcji do transmisji na żywo. Natomiast inaczej mają się sprawy dotyczące nagranych już transmisji, które są publikowane na stronach www przez podmioty publiczne. Te, po zakończeniu transmisji na żywo i publikacji na stronie stają się „klasycznymi” materiałami multimedialnymi, które będą od 23 września 2020 podlegały przepisom ustawy.

ZASADY OPRACOWANIA NAPISÓW ROZSZERZONYCH:

Napisy dostowne – napisy zawierają wszystkie wypowiedziane wyrazy, w tym także charakterystyczne dla języka mówionego powtórzenia i zawahania;

PODZIAŁ TEKSTU

1. Wers napisu zawiera zwykle do 40 znaków. Najważniejsza jest całość znaczeniowa w wersie/na ekranie. Jeżeli dla zachowania logicznej całości zdania musisz zmieścić w wersie 47 znaków, można tego dokonać.
2. Napis powinien mieć nie więcej niż dwa wersy. W przypadku braku możliwości skrócenia/podziału wyświetlanego tekstu bez strat merytorycznych dopuszczalne jest użycie trzech wersów.

3. Należy unikać sytuacji, gdy linijki napisów różnią się znacznie długością. Najlepiej, gdy obie linie są podobnej długości lub górna linia w napisie jest krótsza, tak by zastąpiła jak najmniej ważnych elementów obrazu. Wyjątki uzasadnia logika składni.
4. Przy podziale napisów na linie nie rozdzielamy związków międzywyrazowych – imienia od nazwiska, określenia od jego przedmiotu, przyimka od rzeczownika, partykuły „nie” i zaimka „się” od czasownika, nie zostawiamy na końcu linijki spójników, nie dzielimy wyrazów między liniami.
5. Wyświetlany na ekranie napis powinien zawierać całe zdanie (zdania).
6. Zdania długie, wielokrotnie złożone, zamienia się na kilka pojedynczych. Pojedyncze zdania są łatwiejsze do zrozumienia
7. Jeśli logiczna zamiana zdania złożonego na zdania pojedyncze nie jest możliwa i konieczne jest podzielenie go na dwa, a nawet trzy napisy, każdy napis powinien stanowić całość składniową, najlepiej zakończoną znakiem interpunkcyjnym (przecinkiem, średnikiem, dwukropkiem).
8. Zapisując dialog, należy w jednym napisie zestawiać ze sobą jednowersowe kwestie, stanowiące logiczną całość – np. pytanie i odpowiedź. Na początku wersów zamieszczamy wówczas myślniki, tekst piszemy po spacji. Pojedynczej wypowiedzi jednej osoby nie trzeba poprzedzać myślnikiem.

ROZMIESZCZENIE TEKSTU, KOLORY CZCIONKI, ZNAKI SPECJALNE

1. Napisy wyświetlamy na dole ekranu, z wyjątkiem sytuacji, w których zastąpiłyby usta mówiącego lub inne istotne informacje.
2. Należy używać fontów bezszeryfowych – Ubuntu, Verdana, Arial, Tahoma.
3. Podstawowym kolorem napisów jest biały.
4. Dla identyfikacji bohaterów zalecane jest używanie kolorów o wysokim kontraście do czarnego tła: żółtego, cyjanu (jasnoniebieski) i zielonego.
5. Dla identyfikacji mówców, jeśli nie są wyróżnieni kolorem, używa się białych WIELKICH LITER.
6. Dźwięki zapisuje się [W NAWIASIE] małymi lub WIELKIMI literami.
7. Muzykę oraz teksty piosenek można oznaczać symbolem nutki.
8. Przy jednoczesnym występowaniu napisów i tłumacza migowego należy zwrócić uwagę, by napisy nie zastąpiły tłumacza i wizytówek.

ZASADY DOKONYWANIA SKRÓTÓW W TEKSTACH

1. Skracanie wypowiedzi jest wymuszone normami średniej prędkości czytania i nie ma na celu upraszczania tekstu.
2. Pomijamy: nieistotne dla fabuły wypowiedzi postaci epizodycznych, wypowiedzi radiowe, telewizyjne, itp., powtórzenia (chyba że są istotne dla sensu wypowiedzi albo charakterystyki mówcy), fragmenty wypowiedzi niewnoszące nic do treści (np.: no, wiesz, ten, taki, jakiś),

teksty piosenek i innych odrębnych utworów, zawartych w filmie lub programie, jeśli ich treść nie nawiązuje do treści przekazu głównego.

3. Nie wolno pomijać: potwierżeń, zaprzeczeń, okrzyków wyrażających emocje, imion bohaterów itp. – jeśli są niezbędne dla rozumienia fabuły i identyfikacji bohaterów, tekstów piosenek i innych odrębnych utworów, zawartych w filmie lub programie, jeśli ich treść nawiązuje do treści nadrzędnego przekazu.
4. Jeśli widać twarz mówiącego, należy dążyć do zapisywania wszystkich wypowiedzianych słów, aby osoby czytające z ruchu warg uniknęły dysonansu poznawczego. W razie konieczności dokonania skrótów napisy powinny zawierać wyłącznie słowa wypowiedziane przez mówcę. W napisach należy zachowywać zasady poprawności językowej. Należy oddać styl wypowiedzi mówcy. Nie pomijamy elementów charakterystycznych, np. modnych słów, błędów językowych.

SYNCHRONIZACJA

1. Minimalny czas wyświetlania napisu to 1 sekunda, a maksymalny 7 sekund.
2. Prędkość nie powinna przekraczać 160 do 180 słów na minutę lub 12–15 znaków na sekundę. Przyjmuje się, że w przypadku osób z dysfunkcją narządu słuchu jest to średnio 12 znaków na sekundę.
3. Powinniśmy postarać się, by napisy dwulinijkowe były wyświetlane około 6 sekund, a napisy jednolinijkowe – około 3 sekund. Nieco krótszy może być czas wyświetlania napisów zawierających tylko jedno – dwa słowa.

ZASADY OPRACOWANIA AUDIODESKRYPCJI

1. Umieszczenie audiodeskrpcji:
 - a. między dialogami;
 - b. za pomocą odrębnej, technicznie wydzielonej ścieżki dźwiękowej;
 - c. w sposób niezaburzający odbioru utworu.
2. Opis nie powinien wkraczać w dialog, przerywać ważnych uzupełniających, przetomowych efektów dźwiękowych, chyba że jest to naprawdę konieczne. Nawet wtedy audiodeskrpcja powinna być używana tylko do przekazywania istotnych informacji, gdy dialog lub inny dźwięk jest bez znaczenia, czy do czytania napisów lub napisów na ekranie.
3. Zawartość audiodeskrpcji:
 - a. odpowiada na pytania: kto, co, jak, gdzie, kiedy?
 - b. unika odpowiedzi na pytanie po co?
4. Podstawowe zasady pisania audiodeskrpcji:
 - a. zachowaj styl i estetykę utworu;

- b. oddaj zawarte w utworze emocje;
- c. wykorzystaj możliwości języka, by opis był precyzyjny i zwięzły;
- d. zachowaj poprawność językową i stosuj prostą składnię;
- e. bądź konsekwentny i zachowaj wewnętrzną spójność opisu;
- f. opisz obiektywnie: nie wartościuj, nie komentuj, nie interpretuj za widza, nie cenzuruj;
- g. podążaj za akcją, stosuj czasowniki w 3. osobie czasu teraźniejszego oraz opis od ogółu do szczegółu z uwzględnieniem hierarchii informacji i czasu na ich przekazanie;
- h. uwzględnij odczytanie pojawiających się na ekranie napisów, znaków graficznych, nazwisk;
- i. objaśnij trudne do zidentyfikowania dźwięki.

Źródło:

1. Fundacja Kultury bez Barrier – Anna Żórawska, Robert Więckowski Izabela Künstler, Urszula Butkiewicz Warszawa, NAPISY DLA OSÓB NIEŚŁYSZĄCYCH I SŁABOSŁYSZĄCYCH – zasady tworzenia, 1 września 2012.
2. Fundacja Kultury bez Barrier – Anna Żórawska, Robert Więckowski Izabela Künstler, Urszula Butkiewicz Warszawa, Audiodeskrypcja – zasady tworzenia, 1 września 2012.
3. Fundacja Widzialni - Monika Szczygielska, Dostępne Multimedia, kwiecień 2016.
4. WCAG 2.1.
5. Ministerstwo Cyfryzacji.